

PRŮVODCE PRO STUDUJÍCÍ:

ZÁVĚREČNÉ PRÁCE NA KATEDŘE SOCIOLOGIE FF UK

1.	Termíny a předpisy spojené se závěrečnými pracemi.....	1
2.	Výběr tématu práce.....	2
3.	Zadání práce (projekt).....	4
4.	Změny zadání či názvu práce.....	5
5.	Konzultace práce, semináře.....	6
6.	Struktura práce.....	6
7.	Formální požadavky.....	7
8.	Odevzdání práce.....	7
9.	Obhajoba.....	7

1. TERMÍNY A PŘEDPISY SPOJENÉ SE ZÁVĚREČNÝMI PRACEMI

Označení „závěrečná práce“ v následujícím textu označuje jak práce magisterské, tak práce bakalářské.

Zadání tématu	cca rok před obhajobou nejméně však půl roku před obhajobou:	do konce listopadu – obhajoba červen do konce ledna – obhajoba září do konce června – obhajoba leden
Odevzdání práce	nejpozději měsíc před obhajobou, stanovuje katedra v návaznosti na harmonogram příslušného akademického roku	
Obhajoba	dle harmonogramu AR	přelom leden/únor červen září

Zadání tématu práce do SIS a odevzdání projektu probíhá nejpozději půl roku před plánovaným datem obhajoby. To mimo jiné znamená, že práce nemůže být obhajována dříve než 6 měsíců po jejím zadání (lhůta se počítá ode dne závazného přidělení práce studentovi v SIS, tedy zadání). Období konání státních závěrečných zkoušek (SZZk), jejichž součástí je i obhajoba práce, jsou vyhlašovány na začátku akademického roku v rámci harmonogramu. Obvykle bývají na začátku února, v průběhu června (či na přelomu května a června) a v první polovině září.

Termín zadání pro lednové konání SZZk je doporučen již na **červen**, a to z důvodu letních prázdnin a dovolených vyučujících katedry. **Studující musí při zadávání v průběhu léta brát v úvahu možnou dlouhodobější nepřítomnost vyučujících.**

Zadávání a odevzdávání prací se řídí [příslušnými předpisy fakulty](#).

2. VÝBĚR TÉMATU PRÁCE

Při volbě tématu platí zejména tyto zásady:

- Volte téma, které je **zvládnutelné**, tzn. je k němu dostupná literatura, data, jejichž analýzou se dá na otázku odpovědět, a především je jeho kvalitní zpracování ve vašich silách.
- **Užší téma** je snáze zpracovatelné. Nebojte, i úzké téma poskytuje dostatek prostoru pro demonstraci vašich schopností. Široce nebo nejasně vymezené téma vede často k bezradnosti při zpracování a k sepsání práce, která je informačně mělká či nemá jasný a smysluplný cíl.
- Téma **formulujte přesně a jednoznačně**.
- Abyste mohli navrhnout dobré téma, zorientujte se v **aktuálním** výzkumu v dané oblasti = udělejte si **rešerši literatury**. To vám pomůže zjistit, jaká témata se řeší, jaké otázky kladou a jakými způsoby se na ně hledají odpovědi. Většinou platí, že čím lepší rešerše, tím lepší projekt práce!
- Součástí této rešerše je i vyhledávání případných **datových zdrojů** a zdrojů pro volbu a **navržení vhodného postupu řešení** práce, tj. jejích metod.

Můžete zvolit téma své diplomové práce samostatně s následnou konzultací jeho přijatelnosti a řešitelnosti s vybranými vyučujícími, nebo na základě návrhů témat závěrečných prací, které vypisují členové a členky katedry na webu katedry. Tato témata jsou obvykle úmyslně formulována poněkud široce, aby bylo možné je různým způsobem konkretizovat podle vašich potřeb a zájmů. Při výběru tématu práce můžete své představy konzultovat s kýmkoliv z katedry, aniž by z toho automaticky vyplývalo vedení práce.

V případech, kdy si chcete zvolit téma, na které se nezaměřuje nikdo z katedry, je možné uvažovat o **vedoucí*m práce mimo katedru**. Je ovšem nutné si uvědomit, že u externích vedoucích vše záleží na jejich časových možnostech, a především na jejich ochotě práci (zdarma) vést. Volbu externí*ho vedoucí*ho diplomové práce je třeba předem konzultovat s vedoucí*m katedry.

Vedoucí*m magisterské diplomové práce může být pouze profesor*ka, docent*ka nebo nositel*ka akademických titulů Ph.D., CSc., příp. jejich ekvivalentu. Vedoucí*m bakalářské práce může být i interní doktorand*ka s titulem Mgr. Odborník či odbornice na specializovanou problematiku, kteří a které nemají uvedené vědecké hodnosti, mohou být konzultujícími práce nebo také jejími oponenty a oponentkami.

Při výběru tématu diplomové práce můžete **využít své dřívější práce** – zejména semestrální práce psané během studia sociologie, event. svou bakalářskou práci. Vždy ovšem platí, že **text práce nesmí být přejatý** – byť od sebe samého. Zpracování určitého tématu se musí u diplomové práce posunout na vyšší úroveň ve srovnání se zpracováním téhož tématu v semestrální či bakalářské práci: je tedy možné využít závěry předchozích prací, nikoli jejich části či doslovný text.

Závěrečná práce nemusí zahrnovat vlastní sběr dat. Zejména práce bakalářské mohou být založeny na sekundární analýze dat či kvalitním přehledu literatury. Klíčové je volit postup zpracování adekvátní stanovenému cíli a zvolit takový cíl, jehož naplnění bude ve vašich silách a možnostech.

➤ Rešerše literatury a zdroje dat

Rešerše literatury je zásadní součástí zpracování závěrečné práce již od prvních kroků vedoucích k návrhu projektu. Věnujte jí proto dostatek pozornosti!

Před samotným zahájením činnosti na **projektu** práce je třeba získat základní přehled v existující literatuře k tématu. Součástí projektu v SIS je proto i seznam doporučené literatury. Tento seznam je výsledkem nejen doporučení vedoucího práce, ale rovněž (a zejména) by měl být výsledkem vaší vlastní prvotní rešerše literatury a zdrojů. Na tuto rešerši navážete, až začnete pracovat na samotné práci. **Čím lepší základ do začátku si vytvoříte, tím lepší budete mít projekt i start při zpracování práce.**

Užitečný přehled zdrojů dat, návody na realizaci rešerše i na citování můžete nalézt v [Moodle „Akademické dovednosti pro studující sociologie.“](#)

➤ Etika vědecké práce

Jak projekt a zadání práce, tak samotná závěrečná práce, musí odpovídat [etickým zásadám FF UK](#). Klíčové jsou pro vás tyto zásady:

- dodržování obecně uznávaných principů vědecké práce podle zvyklostí v daném oboru;
- úplná a pravdivá dokumentace pracovních výzkumných postupů a výsledků;
- úplné a pravdivé uvedení použitých pramenů a podnětů;
- dodržení formálních a procesních postupů při používání pramenů.

Za pochybení v etice vědecké práce jsou považovány zejména:

- nepřiznaná chyba,
- nedbalá práce,
- úmyslné pochybení:
  - falšování či vymýšlení dat,
  - porušení autorských práv formou odcizení, resp. přisvojení si autorského díla, myšlenky, formulace či dat (běžně označováno jako „plagiátorství“);

Plagiátorství se dopouští každý, kdo:

- a. opíše práci druhého či její část;
- b. nechá druhou osobu vyhotovit práci, kterou je sám pověřen, nebo její část, a prezentuje ji pod svým jménem;
- c. cituje bez řádného uvedení zdrojů;
- d. nepřijatelně parafrázuje bez uvedení zdroje myšlenky, hypotézy, náměty nebo specifické postupy druhých.

➤ Použití AI při zpracování projektu a práce samotné

Řiďte se prosím [stanoviskem UK](#) a zejména pak **stanoviskem katedry** (viz web katedry).

3. ZADÁNÍ PRÁCE (PROJEKT)

Výsledkem vašich konzultací zvoleného tématu s vyučující*m by měl být **Projekt práce**. Ten se následně stává součástí zadání práce vkládaného do SIS, kde se objeví v sekci *Zásady pro vypracování*.

Struktura a obsah projektu:

Téma (v českém a anglickém jazyce): Téma je ze své podstaty širší a nelze jej již v budoucnu měnit (viz níže).

Název (v českém a anglickém jazyce): Název by měl přesně odrážet cíl práce a výzkumnou otázku, lze ho však v průběhu měnit.

Klíčová slova (v českém a anglickém jazyce)

1. **Východiska:** shrnutí rešerše literatury, z níž projekt práce a formulace tématu vychází (proto „východiska“). Doporučená struktura/obsah:
  - a. Základní formulace výzkumného problému.
  - b. Sociologická relevance tématu.
  - c. Teoretická východiska: jak je téma v projektu uchopeno (s pomocí jaké teorie)
  - d. Návaznost projektu na předchozí výzkumy (tj. k čemu dospívají existující výzkumy a jak na to navazuje zamýšlená práce)

2. **Cíle:** vymezení hlavního cíle práce a případně cílů vedlejších. Doporučujeme zahrnout formulaci výzkumné otázky a případně dílčích otázek či hypotéz.

Formulace výzkumné otázky/cíle by měla navazovat na Východiska. To znamená, že bychom se v části Východiska měli dozvědět tolik, abychom chápali cíl práce i jeho relevanci. K samotné formulaci cíle vizte rámeček.

3. **Metody:** předpokládaný postup řešení a způsob dosažení cíle/ů.

Konkrétní a rozmyšlená představa o metodickém postupu řešení práce. Předběžné rozvržení tohoto postupu, následnost jednotlivých kroků:

- V případě empirických prací obsahujících **vlastní výzkum** navrhované výzkumné metody a techniky (od výběru vzorku či participujících, přes sběr/tvorbu dat po jejich analýzu či zpracování). *Toto se týká i kvalitativních prací.*
- V případě prací zahrnujících **sekundární analýzu** dat popis datového souboru (zdroj, sběr, populace, přístup k němu) a navrhovaný postup jeho analýzy. *Toto se týká i kvalitativních prací.*
- V případě **přehledových a teoretických** prací navrhovaný postup rešerše odborných zdrojů (prohledávané databáze, postup vyhledávání), kritéria jejich zařazení do přehledu (např. roky publikace, jazyk vydání, vymezení tématu či použitých metod atd.), příp. popis dalších kroků zpracování vybraných textů. Pro systematické rešerše, nebo pro systematizaci přístupu k rešerši, doporučujeme rámec [PRISMA](#).

4. **Charakteristika závěrů:** představení očekávaných závěrů ve smyslu jejich hloubky, dosahu, sociologické (příp. i společenské) relevance, příp. další využitelnosti.

Účelem této části projektu je ukázat, že jste domysleli svůj projekt do konce, tj. že si umíte představit, k čemu vás navrhovaný postup práce dovede. Je zásadní, abyste si ověřili, že navrhovaný postup vás skutečně dovede ke stanovenému cíli. **Položte si proto otázky jako „Co bude výsledkem postupu, který navrhuji?“, „Jaké informace mi tento postup přinese?“ a „Co bude výsledkem takto provedené analýzy?“**

5. **Seznam literatury:** seznam relevantní literatury, případně datových zdrojů, který je výsledkem doporučení vyučujícího a úvodní rešerše (viz výše). V zadání v SIS se uvádí v samostatné sekci.

Cílem nemůže být sepsání práce samo o sobě. Z toho vyplývá, že cílem nemůže být pouze např.:

- *analýza* tématu/dat;
- *přiblížení* problému či tématu; *pojedení* o tématu;
- *shromáždění, shrnutí, zmapování* informací či problematiky;
- *srovnání* nějakých teorií, přístupů, metod, populací apod.

Toto jsou vesměs prostředky, kterými se snažíte nějakých cílů dosáhnout. Většinou se jedná o nedílnou součást práce, ovšem nikoli o cíle samy o sobě – bez přehledu tématu a shrnutí relevantních informací nelze práci napsat a něco v ní ukázat. Snažte se proto při formulaci cílů výše uvedeným slovům vyhnout.

Cílem může být například ověřit platnost určité teorie, hypotéz či tvrzení, možnosti aplikace teorie na vámi zvolený problém nebo populaci, ověřit vhodnost nové metody či nové užití staré, zjistit, zda se nějaký jev vyskytuje v určité populaci a popsat ho (nebyl-li již popsán dříve) apod.

Cílem může za jistých okolností být i přehled teorií či existující literatury, ovšem nelze kopírovat přehled takový, který už někdo předtím udělal, byť například mimo ČR. Přijatelná přehledová práce musí mít vlastní přínos – musí obsahovat vlastní syntézu, kritické srovnání představených přístupů apod.

[Pravidla odevzdávání závěrečných prací na FF.](#)

Téma a projekt bakalářské či magisterské diplomové práce zadává studující po dohodě s vedoucí*m práce do SISu. Postup tohoto zadávání je uveřejněn na webu fakulty a v [Manuálu ke vkládání závěrečných prací do SIS.](#)

4. ZMĚNY ZADÁNÍ ČI NÁZVU PRÁCE

Opravu chyby či změnu v názvu práce, kterou není dotčeno téma práce, provede vedoucí práce po dohodě se studující*m. Stejně tak může vedoucí upravit *Zásady pro vypracování* a seznam literatury.

Změnu vedoucí*ho práce provede studijní oddělení na základě písemné žádosti studující*ho podepsané vedoucí*m katedry a schválené děkanem. Žádost je předána na studijní oddělení prostřednictvím podatelny.

Oprava chyby, změna zadání či názvu ani změna vedoucí*ho práce neznamenaají nové datum zadání. Půlroční lhůta mezi zadáním a obhajobou běží od původního termínu.

Změnu tématu schvaluje děkan na základě písemné žádosti studující*ho doporučené vedoucí*m příslušné základní součásti. Studující se domluví s vedoucí*m práce na názvu a konkrétní podobě nového tématu (*studující znovu vypracuje i projekt DP, stejně jako při prvotním zadání*).

Nové zadání tématu znamená i nové datum zadání. Půlroční lhůta mezi zadáním a obhajobou začíná běžet nanovo.

5. KONZULTACE PRÁCE A SEMINÁŘE

Konzultovat s vedoucí*m práce musíte nejen práci samotnou, ale už její zadání a projekt. Při zadávání práce byste se s vedoucí*m práce měli domluvit na četnosti konzultací a na tomto základě pak průběžně konzultovat výsledky dosavadní činnosti. Svou práci můžete samozřejmě konzultovat s kterýmikoliv dalšími vyučujícími katedry, jakož i s externími odborníky a odbornicemi.

Musíte počítat s tím, že vedoucí nemají na konzultace před termíny odevzdání prací vyhrazeno více času, a nemohou se vám proto v tomto období věnovat intenzivněji než během roku. **Konzultujte práci průběžně a včas**, jinak se může stát, že ji vedoucí práce nestihne přečíst a výsledek jeho či jejího posudku pro vás může být i nemile překvapivý.

S blížícím se termínem odevzdání si s vedoucí*m práce domluvte přesný harmonogram odevzdávání dílčích částí a celé práce tak, aby měl*a vedoucí práce dostatek času na poskytnutí zpětné vazby a vy následně na její zapracování.

V rámci studijních povinností musíte plnit **Semináře k bakalářské/diplomové práci** (1 a 2) dle příslušné akreditace. První seminář (jak na Bc, tak nMgr úrovni) je vždy plenární a studující docházejí do společné výuky. Jeho náplní a cílem je zadání kvalitního projektu práce. Druhý seminář je individuální a váže se na konzultace studujících s vedoucími.

Zápočty jsou v rámci individuálních konzultací s vedoucími udělovány za odevzdání finalizované práce v dostatečné kvalitě vedoucí*mu práce v dostatečném předstihu před termínem odevzdání prací na katedru.

Nesplníte-li tyto podmínky, nemusí vám vedoucí práce udělit atestaci ze semináře. Bez splnění veškerých povinných předmětů pak nemůžete být připuštěni*y k SZZk ani její části.

6. STRUKTURA PRÁCE

Základem fungující struktury práce je její jasné vymezení nejen po formální, ale i obsahové stránce. Struktura má mít logickou posloupnost a má postupně rozvíjet argumentaci. Prvním krokem je vymezení problému a stanovení východisek, ze kterých k jeho řešení přistoupíme. Tím se stanoví výchozí bod: problém a jeho dosavadní řešení existujícími výzkumy či teoriemi a přístupy. Následně je třeba stanovit směr, kterým se budeme ubírat ve vlastní práci, tzn. zvolit a zdůvodnit vlastní teoretická východiska a případně je dále rozpracovat, konkretizovat cíl/e práce a způsoby jejich dosažení. Volbou metody či teoretického rámce vytyčujeme naši další cestu, je ale třeba tuto volbu velmi dobře zdůvodnit (např. v návaznosti na současný stav poznání).

Inspirací při strukturování empirických prací může být anglosaský model struktury odborných článků **IMRAD**:

Introduction,
Methods,
Results, and
Discussion.

Práce nesmí být obsahově a tematicky roztržštěná (což ovlivníme i výběrem samotného tématu, ale zejména způsobem jeho uchopení) a měla by směřovat k naplnění cíle práce. **Čtenářstvo se musí již na začátku práce dozvědět, kam práce směřuje, tedy co je jejím cílem.**

V průběhu práce musíte mít vytyčený cíl neustále na zřeteli a odbočovat jen tam, kde si to vyžaduje argumentace či doplnění. Přitom platí, že každá tematická část práce by v ní měla mít jasné zdůvodněné místo, čtenářstvu by mělo být zřejmé, proč se daná podkapitola v práci nachází a jaký je její smysl vzhledem k vytyčenému cíli. Struktura není pouze nástrojem formální úpravy textu nebo obsahem, který nám říká,

kde co v práci najdeme. **Struktura je nástrojem pro přehledný a systematický rozvoj argumentace. Bez ní není možno napsat dobrou práci, která má „hlavu a patu“.**

7. FORMÁLNÍ POŽADAVKY

[Fakultní požadavky a doporučení na úpravu odevzdávané práce.](#)

Formální požadavky práce jsou uvedeny na webu fakulty (viz rámeček). Katedra dále neupřesňuje další nároky formálního typu s výjimkou citačního stylu. **K citování v bakalářské práci musí být používán citační styl APA, 7. edice** (v případě práce magisterské se jedná o doporučení). K dispozici je vám stručný [návod na citování v APA 7](#) na webu katedry ([sekce Zdroje](#)).

Zejména studujícím navazujícího magisterského studia ke správě a shromažďování informačních zdrojů doporučujeme některý z **citačních softwarů** (viz rámeček). Ty usnadňují a zpřehledňují bibliografii práce, ve většině případů také umožňují vygenerovat kompletní závěrečnou bibliografii ve správném formátu a nabízejí další možnosti, které studující ocení zejména při práci s větším množstvím zdrojů (třídění, tagování, přístup z jakéhokoliv počítače apod.)

Zdarma dostupné citační manažery:
[CitacePro](#) (zdarma pro studující UK)
[Mendeley](#)
[Zotero](#)
[Srovnání Zotero a Mendeley + intro](#)

V kombinaci s přístupem k elektronickým zdrojům, který poskytuje fakulta ([ukaz.cuni.cz](#)) umožňují některé rovněž stahování full-textů a jejich editaci (poznámky apod.). Vyplatí se proto věnovat čas výběru vhodného softwaru, jakož i jeho užívání.

Rozsah práce stanovuje fakulta jako minimální počet znaků/stran pro jednotlivé typy prací. Katedra dále stanovuje i **maximální rozsah**:

- bakalářská práce minimálně **72 000 znaků** (tzn. přibližně 40 stran textu), maximálně 126 000 znaků (tzn. 70 stran textu);
- diplomová práce minimálně **108 000 znaků** (tzn. přibližně 60 stran textu), maximálně 162 000 znaků (tzn. 90 stran textu).

Do tohoto rozsahu se započítává veškerý text s výjimkou příloh.

Stranou textu je myšlena normostrana (1 800 znaků včetně mezer), přičemž **pro ověření rozsahu práce je směrodatný především počet znaků, nikoliv počet stran** (ten může být vyšší o přílohy, grafy a tabulky, které nenavýšují počet znaků).

8. ODEVZDÁNÍ PRÁCE

Termíny odevzdání závěrečných prací na katedru stanovuje vedoucí katedry a v předstihu jsou zveřejňovány na webu katedry. Náležitosti odevzdávání prací jsou dobře popsány na [stránkách fakulty](#) a návod k odevzdání do SIS na [manualy.ff.cuni.cz](#).

Závěrečnou práci musíte odevzdat v elektronické podobě prostřednictvím SIS. K samotné obhajobě pak přineste i **jeden tištěný exemplář práce**. Tento výtisk může mít kroužkovou vazbu, nemusí být ve vazbě pevné. Po skončení obhajoby tento výtisk dostanete zpět.

9. OBHAJOBA

Obhajoba je **veřejná** a mohou se jí v roli publika účastnit členové a členky akademické obce i veřejnosti.

Předmětem obhajoby je jednak obsah závěrečné práce, jednak **posudky vedoucí*ho diplomové práce a oponenta*ky**. Výběr oponentů a oponentek je záležitostí katedry, mohou to být členové a členky katedry i odborníci a odbornice mimo ni. V posudcích vedoucí a oponent*ka hodnotí předloženou práci v jejím celku, uvádějí konkrétní klady a

zápory textu a vznášejí dotazy do diskuse, která proběhne u obhajoby. Kromě hlediska odborně sociologického se při posuzování sleduje i etika a formální kultura práce, tj. respektování **etických zásad vědecké práce**, pravidla práce s cizím textem, spisovný a gramaticky správný český jazyk apod.

Obhajoba práce **předchází** ústní zkoušce z předepsaných předmětů a plní tak určitou selektivní funkci: pokud studující závěrečnou práci neodevzdá nebo práce není připuštěna k obhajobě nebo ji studující neobhájí, **není připuštěn*a k ústní části** SZZk.

Konkrétní termíny a přesný harmonogram obhajob závěrečných prací jsou vyvěšeny na internetových stránkách, studující jsou s nimi rovněž seznámeni*y prostřednictvím SIS a e-mailem.

S **posudky** vedoucí*ho a oponenta*ky práce se budete mít možnost seznámit nejpozději **pět pracovních dnů** před datem obhajoby.

Konkrétní organizace obhajob:

- předseda*kyně komise vás přivítá a vyzve k tzv. **úvodnímu** slovu;
- ve svém **úvodním** slovu v první řadě **představíte téma práce, zvolené metody a postupy a shrne klíčové závěry**. Mimo to můžete hovořit o okolnostech a momentech výběru a zpracování tématu své práce, které považujete za důležité komisi sdělit (např. problémy, s nimiž se setkal*a při získávání empirických dat; důvody dílčích změn původního projektu; neočekávané potvrzení nepravděpodobné hypotézy; konkrétní metody a techniky zpracování práce; apod.) Zcela stranou zatím ponechejte obsah obou posudků své práce;
- vedoucí a oponent*ka přečtou nebo zrekapitulují obsah svých posudků;
- poté reagujete na připomínky v obou posudcích a měl*a byste se vyjádřit k otázkám navrženým v posudcích do diskuse (můžete přitom používat jakékoli materiály např. pro dokazování správnosti citací apod.);
- předseda*kyně komise otevírá **diskusi**, kdy vám kdokoli z členů a členek komise (i publika) může položit otázky týkající se vaší práce;
- předseda*kyně komise diskusi i celou obhajobu uzavře, opustíte zkušební místnost a komise se poradí o klasifikaci práce a její obhajoby v neveřejném hlasování;
- předseda*kyně komise vás následně seznámí s výsledkem a případnými dalšími nutnými informacemi.

Můžete (ale nemusíte) ke své úvodní prezentaci použít i **předpřipravenou prezentaci na počítači** (doneste na USB), je však nutné o tomto dopředu informovat zapisovatele*ku nebo někoho z komise.

Obhajoba bakalářské práce trvá 30 minut.

Obhajoba magisterské práce trvá 45 minut.

Úvodní slovo studenta trvá v obou případech **zhruba 10 minut**.

Závěrečná práce a její obhajoba se klasifikuje známkami **výborně – velmi dobře – dobře – neuspěl/a**. Při hodnocení komise zohledňuje text práce, posudky, vaše reakce na připomínky v obou posudcích a vaši argumentaci v následné diskusi.

